

HUS Diagnostiikkakeskus

KRIITTISET DIAGNOSTISET TULOKSET JA NIIDEN ILMOITTAMINEN

Liittyy Johtajaylilääkärin ohjeeseen ”Kriittiset diagnostiset tutkimukset ja niiden raportointi”

Laatija Sanna Valtanen, hyväksyjä Maija Lappalainen/ Voimaantulopäivä 10.4.2024/ Tunniste: 9935

KRIITTINEN DIAGNOSTINEN TULOS

Kriittisellä diagnostisella tuloksella tarkoitetaan tutkimustulosta, joka

- voi viitata potilaan henkeä uhkaavaan tilaan
- on luonteeltaan kiireellinen tai hätätoimia vaativa
- välittömät lääketieteelliset toimenpiteet ovat todennäköisesti välttämättömiä potilaan hengen säilyttämiseksi tai katastrofaalisen seurauksen välttämiseksi

AINEENVAIHDUNTATUTKIMUKSET

fP-Aminoh (1061)

U-Aminoh (1062)

U-Orgah (4855)

Kun tuloksia lausuva laboratoriolääkäri toteaa hoitoa vaativan aineenvaihduntasairauden tapauksissa, jossa löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotieto-järjestelmästä), **soitetaan** hoitavalle lääkärille. Lisäksi tulokset **lausutaan laboratoriotietojärjestelmään**.

HORMONIT/VITAMIINIT

uS-TSH ≥ 40 mU/l (3669)

S -D-25 ≥ 375 nmol/l (1220)

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse

KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA

VERENKUVAT

B-Neut (3238) alle 0.5 E9/L

Laboratorio ilmoittaa tulokset aina **puhelimitse**, mikäli

- kyseessä on sairaalapoliklinikan tai pitkäaikaissairaalan potilas (ei terveyskeskussairaala, hoitopaikka päätellään tutkimuksen pyytäjän perusteella) tai lapsi (alle 17 v, pyytäjällä ei merkitystä) **SEKÄ**
- löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotietojärjestelmästä).

Laboratorio soittaa tulokset myös yllämainituilla ehdoilla silloin, jos laboratorio ei voi antaa B-Neut tulosta, mutta analysaattorilta näkyy, että B-Neut tulos on matala (arviolta alle 0.5 E9/L)

B-Leuk (2218) alle 1 E9/L tai B-Leuk (2218) yli 100 E9/L

Laboratorio ilmoittaa tulokset aina **puhelimitse**, mikäli

- kyseessä on sairaalapoliklinikan tai pitkäaikaissairaalan potilas (ei terveyskeskussairaala, hoitopaikka päätellään tutkimuksen pyytäjän perusteella) tai lapsi (alle 17 v, pyytäjällä ei merkitystä) **SEKÄ**
- löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotietojärjestelmästä).

**KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA**

VERENKUVAT

B-Hb (1552) alle 80 g/l, mutta yli 50 g/l

Laboratorio ilmoittaa tulokset aina **puhelimitse**, mikäli

- kyseessä on sairaalapoliklinikan tai pitkäaikaissairaalan potilas (ei terveyskeskussairaala, hoitopaikka päätellään tutkimuksen pyytäjän perusteella) tai lapsi (alle 17 v, pyytäjällä ei merkitystä) **JA**
- löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotietojärjestelmästä).

B-Hb (1552) alle 50 g/l

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse aina (riippumatta tilaajasta), jos löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotietojärjestelmästä).

**KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA**

HYYTYMISTUTKIMUKSET

P-Vuotot (3355)

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse, mikäli kyseessä uusi hemofilia A - tai B -löydös

P-Trombot (4025) AT3, PS-AgV tai PC < 20 %

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse

KLININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA

1. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily hemolyyttisestä verensiirtoreaktiosta
2. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily viivästyneestä hemolyyttisestä verensiirtoreaktiosta
3. Puhelimitse, jos hoitoyksikköön toimitetut hätäveret osoittautuvat jälkikäteen epäsopiviksi
4. Puhelimitse ja/tai sähköpostilla, jos elinsiirtolistalla (maksa, haima, sydän, keuhko, ohutsuoli) olevalla potilaalla todetaan uusia punasoluvasta-aineita
5. Kirjeellä, kun kantasolusiirtopotilaan veriryhmä on muuttunut
6. Puhelimitse, jos potilaalla, jolla on avoin veritilaus, todetaan ensimmäistä kertaa harvinainen veriryhmä
7. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily maksansiirron saaneen potilaan passenger lymphocyte -syndroomasta

**VERIKESKUS
ILMOITTA**

ILMOITETAAN PUHELIMITSE

1. Jääleiketutkimusten tulokset
2. Välittömiä hoidollisia toimenpiteitä edellyttävät diagnoosit
3. Kliinikon nimenomaisesti pyytäessä kiireenäytteestä puhelinvastausta

PATOLOGIA

1) Yleisvaaralliset ja valvottavat tartuntataudit – puhelimitse hoitoyksikköön

- Tuore tuhkarokko – lisäksi sähköpostilla THL:ään (ja HUS-alueella epidemiologiseen yksikköön)
- Tuore vihurirokko

Lisäksi HUS-alueella puhelimitse hoitoyksikköön

- Hepatiitti A ja hepatiitti E – lisäksi sähköpostilla epidemiologiseen yksikköön

2) Likvorlöydökset – puhelimitse hoitoyksikköön

- Uusi positiivinen kryptokokki
- Muut löydökset harkinnanvaraisesti

3) Vaskuliittiin viittaavat löydökset – puhelimitse hoitoyksikköön

- Uusi, selvästi positiivinen MPO- tai Pr3-vasta-ainetulos HUS-alueella
- Uusi, selvästi positiivinen glomerulustyvikalvo-vasta-ainetulos HUS-alueella
- Pyynnöstä ilmoitetaan (läheteeseen kirjattu puhelinnumero) kiireellinen VaskuAb-tulos (myös negatiivinen)

4) Muut ilmoitettavat tartuntataudit – puhelimitse hoitoyksikköön

- HUS-alueen uusi HIV -löydös ja tuore hepatiitti B
- Uusi virtsan legionella – lisäksi HUS-alueella sähköpostilla epidemiologiseen yksikköön

5) Muut kriittiset tulokset – puhelimitse hoitoyksikköön

- Elinluovuttajien päivityksenä analysoitavat tulokset
- Veritapaturmaan liittyvät tulokset; reaktiiviset tulokset

KLININEN
MIKROBIOLOGIA

–

VIROLOGIA JA
IMMUNOLOGIA

1) Veri- ja likvorviljelyt

- Infektioepisodin ensimmäinen löydös ilmoitetaan potilasta hoitavaan hoitoyksikköön
- Tietyt patogeenit (lista) ilmoitetaan hoitoyksikön lisäksi myös epidemiologiseen toimintaan

2) Muut bakteeri- ja sieniviljelyt

- Tietyt patogeenit (lista) ilmoitetaan hoitoyksikköön ja epidemiologiseen toimintaan (mm. B. pertussis, Legionella, Brucella, C. diphtheriae, N. meningitidis (ei nielukantajuutta), C. auris, M. tuberculosis, Listeria, V. cholerae ja S. typhi/paratyphi)
- Tietyt patogeenit (lista) ilmoitetaan hoitoyksikköön (mm. vastasyntyneen S. agalactiae, P. aeruginosa silmästä, C. perfringens haavasta/kudoksesta ja tuberkuloosi, jolla herkkyysmäärittämisessä mikä tahansa 1. linjan lääkkeitä on R)
- Pidempään viljelyssä kasvatettaessa esille tulevat merkittävät löydökset ilmoitetaan potilasta viimeisimpänä hoitaneeseen yksikköön
- Sairaalahygienisesti merkittävät (mm. MRSA, VRE, CPE) löydökset ilmoitetaan hygieniahoitajalle

3) Nukleiinihappolöydökset

- -BaktNho-tutkimuksesta ("yleisbakteeri-PCR") ilmoitetaan tiettyt patogeenit ja poikkeukselliset löydökset (kuten vastaavat viljelylöydökset, kts. yllä)

4) Parasitologia

- Positiiviset malarialöydökset, muut veren parasiitit (Trypanosoma, Babesia, mikrofilaria), erikoisuudet ilmoitetaan hoitoyksikköön

KLIININEN MIKROBIOLOGIA — BAKTERIOLOGIA

SYNNYNNÄISEN SYTOGENETIIKAN JA MOLEKYYLIGENETIIKAN TUTKIMUKSET

HUSin pyytäville yksiköille

- kaikki kiireellisinä pyydettyjen näytteiden sekä
- poikkeavien raskausajan näytteiden tulokset

ilmoitetaan puhelimitse hoitavalle lääkärille tai hoitavaan yksikköön, mikäli puhelinnumero on ilmoitettu läheteessä.

HUSin ulkopuolisille pyytäville yksiköille

- poikkeavat tulokset

ilmoitetaan sähköpostitse tai puhelimitse sopimuksen mukaan.

GENETIIKKA

Yllättävä, oletettavasti hoitoon vaikuttava löydös

Radiologi ilmoittaa löydöksen puhelimitse klinikolle.

Löydös voi olla

- Tietokonetomografiassa suuret ja hallitsemattomat vuodot ruumiinonteloihin. Akuutti tukos aivovaltimoiden tai vatsasuonten tietokonetomografiassa.
- Keuhkokuivassa paineilmarinta ja nenämahaletkun kulkeminen keuhkoon.

RADIOLOGIA

KLIININEN FYSIOLOGIA

Soitetaan välitöntä hoitoa vaativat löydökset lähettävälle lääkärille, hoitavalle lääkärille tai päivystävälle lääkärille.

HUOM! Lähetteessä on oltava ko. klinikkolääkärin puhelinnumero!

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

- Kriittinen tulos soitetaan lähettävälle/hoitavalle/päivystävälle lääkärille
 - Status epilepticus
 - Yllättävä tulos tai tilanne, joka vaatii pikaista huomiota tai hoitoa
 - Päivystystutkimus pääsääntöisesti
 - Mikäli alkuperäistä lausuntoa muutetaan merkittävästi
- HUOM! Lähetteessä on oltava ko. klinikkolääkärin puhelinnumero!

KLIININEN FYSIOLOGIA, KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA